

Võru maakonnas Rõuge vallas Õllõtarõ kinnistu (registriosa nr 452641, katastritunnus 18101:001:2372, edaspidi Õllõtarõ kinnistu) aegjärgse raie ja harvendusraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Osaühing Valga Puu volitatud esindaja Tamar Muzakko 06.12.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Võru maakonnas Rõuge vallas Õllõtarõ kinnistu eraldise 21 aegjärgse raie ja eraldise 25 harvendusraie keskkonnamõjude hindamise (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Laanepüü pesitsusaegset häirimist, pesade ja munade hävimist on võimalik vältida kui raietööd tehakse laanepüü elupaigas väljaspool laanepüü pesitsusperioodi, mis kestab 1. aprillist kuni 30. juunini.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Osaühing Valga Puu volitatud esindaja Tamar Muzakko esitas 06.12.2024 Keskkonnaametile metsateatist, millega kavandab Õllõtarõ kinnistul aegjärgset raiet eraldisel 21 (0,25 ha) ja harvendusraiet eraldisel 25 (0,21 ha)

Metsateatistid on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris numbrite 50001085941 ja 50001085942 all. Eesti looduse infosüsteemi EELIS (edaspidi *EELIS*) andmetel asuvad kavandatavad raiealad Haanja looduslal, Haanja linnualal ning Haanja looduspargi Hoiuküla piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatavad tegevused on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes

2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Õllõtarõ kinnistul kavandatakse järgnevaid raieid :

1. Eraldisel 21 kavandatakse aegjärgset raiet 0,25 ha suurusel alal, kavandatud raiemaht on 38 tihumeetrit.
2. Eraldisel 25 kavandatakse harvendusraiet 0,21 ha suurusel alal, kavandatud raiemaht on 3 tihumeetrit.

Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järkjärguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi eraldisel 21 kahe raiejärguga (puistu täius peale raiet jääb minimaalselt 30%).

Harvendusraie eesmärgiks on metsa hooldamine. Harvendusraie käigus eraldisel 25 raiutakse puistu hõredamaks, et kujundada puistut ja anda rohkem kasvuruumi kasvujõulistele puudele

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Õllõtarõ kinnistu asub Võru maakonnas, Rõuge vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib 2011. aastal kehtestatud Haanja valla (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Haanja vallas) üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatavate tegevuste eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietöodel on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

¹ <https://rouge.kovtp.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Õllõtarõ kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas.

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialadel ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldis 21 asub jänesekapsa kasvukohatüübis ja eraldis 25 asub mustika kasvukohatüübis. Eraldistel 21 ja 25 kasvavad küpsed kuuse enamusega puistud.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus kavandatavad raided läbi viiakse. Raielankidega piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raieid kavandatakse metsamaastikus, aladel ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

EELIS-e andmetel piirnevad eraldistel 21 ja 25 kavandatavad raided projekteeritava Metsaelupaikade looduskaitseala Haanja sihtkaitsevööndiga.

EELIS-e andmetel asub eraldisel 25 kavandatud harvendusraie III kategooria kaitsealuse linnuliigi, laanepüü, piiritletud elupaigas.

Kavandatud raied jäävad Haanja looduspargi Hoiuküla piiranguvööndisse. Haanja looduspargi kaitse-eesmärgid on loetletud Haanja looduspargi kaitse eeskirjas³. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 15.

Haanja looduspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid Haanja linnu- ja loodusalasid.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raiete mõju keskkonnaelementidele:

Vesi - Raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima - kavandavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus - kavandatud raied ei mõjuta raied maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - raialadel ei ole neid elemente ja kavandatud raied neid ei mõjuta. Raied on kavandatud 0,46 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskorrumus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raied on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Eelpool nimetatud raied on kavandatud Haanja looduslal ja linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

³ Vabariigi Valitsuse 22.01.2015 määrus nr 10.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevustega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Haanja looduspargi ega Haanja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

EELIS-e andmetel asub eraldisel 25 kavandatud harvendusraie III kategooria kaitsealuse linnuliigi, laanepüü, piiritletud elupaigas.

Eraldis 25 (0,25 ha) kattub Haanja linnuala kaitse-eesmärgiks oleva III kategooria kaitsealuse linnuliigi, laanepüü, piiritletud elupaigaga (elupaiga pindala on 27,52 ha). Laanepüü asustab mitmesuguseid metsakasvukohatüüpe, samuti eri koosseisu ja vanusega puistuid. Sigimisperioodil valitakse kodupiirkond eelistatult viljakamates niisketel muldadel kasvavates vanemates segametsades, kus järelkasvus või alusmetsas on noori kuuski ning alustaimestik on madal ja liigirikas. Laanepüü kaitse tegevuskava eelnõu kohaselt on laanepüü asurkonnale suurimaks ohuks sobivate elupaikade kadumine lageraiete käigus ja elupaikade killustumine. Lisaks sobivate elupaigalaikade vähenemisele kaob ka nende sidusus, mis võimaldaks isendite liikumist ja vaba ristumist. Sobivateks elupaikadeks on liigile eeskätt suurtes metsamassiivides olevad vanemad ja suure tihedusega eririndelised metsad. Ohuteguriks on puistu liigne hõrenemine, mis tõstab kisklussurvet.

Haanja looduspargi pikaajaline laanepüü kaitsekorralduslik optimaalne arvukus on 40-60 paari. 2022 aastal tehti Haanja looduspargis linnustiku inventuur (selle käigus antud elupaik kaardistati) ja selle tulemusel on Haanja looduspargis laanepüü arvukuse hinnang 120-130 paari.

Eraldisel 25 (0,25 ha, 6 tm) on tegemist väikesemahulise raiega elupaiga servaalal, puistu raiutakse hajusalt hõredamaks, puistu säilib. Kavandatav raie ei mõjuta oluliselt laanepüü

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

elupaiga soodsat seisundit, kuna ei teki elupaiga killustatumist ning raiest on mõjutatud väike osa elupaiga pindalast.

Raied pesitsusperioodil häirivad laanepüü pesitsemist ja peletavad linde sobivatest elupaikadest vähem sobivatesse. Laanepüü pesitsusaegset häirimist ning pesade ja munade hävimist on võimalik vältida kui raietööd tehakse väljaspool laanepüü pesitsusperioodi, mis kestab 1. aprillist kuni 30. juunini. Laanepüü elupaiga kahjustamist on võimalik vältida, kui raiejäätmeladustatakse selliselt, et need ei kataks olulist osa metsa pinnasest, et mitte vähendada oluliselt toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele. Raie (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemisel tuleb arvestada looduskaitseaduse § 55-ga, mille kohaselt kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Kavandatud tegevus ei kahjusta oluliselt laanepüü elupaiga soodsat seisundit ja ei ole vastuolus Haanja linnuala kaitse-eesmärkidega.

Eraldistel 21 kavandatava aegjärgse raie esimese raiejärgu ja eraldisel 25 kavandatava harvendusraie käigus raiutakse puistu hajusalt hõredamaks, kuid puistu esimene rinne säilib, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Puistud säilivad, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu, seega ei ole kavandatavatel raietel olulist mõju Haanja loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele.

Kuna kavandatud raiealade mõjualas ja raiealadel ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Haanja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevused Haanja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Haanja looduspargi Hoiuküla piiranguvööndis. Mõju looduspargi kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Haanja linnu- ja loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud peatükis 3.3.1.2.

Kavandatud raiealadel ei esine muid Haanja looduspargi kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raied mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja Haanja looduspargi kaitse-eeskirjaga, looduskaitse- ja metsaseadusega, ja eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana looduskaitseaduse § 55 lõikest 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevused avaldavad ebasoodsat mõju Haanja loodus- ja linnualale, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatavate tegevustega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatavate tegevustega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitseõuetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus on koos metsateatiste otsustega Avalikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Marek Paeküla

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond